

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף יב

שנינו לעיל שבבית המקדש היו קוראים את עשרת הדברות בקריאת שמע. אומרת הגמרא שבשאר המקומות ביטלו חכמים את אמירת עשרת הדברות, כדי שלא יאמרו המינים (= הכופרים) שרק דבר זה אמת ולא שאר התורה.

הגמרא דנה בענין טעויות בברכות:

מה הדין: אדם שאחז בידו כוס יין (שברכתו 'הגפן') וחשב בטעות שהוא שיכר (שברכתו 'שהכל'), והתחיל לברך על דעת לסיים ב'שהכל' נהיה בדברו, ולאחר שאמר 'ברוך.. מלך העולם' נזכר שבכוס יש יין וסיים 'בורא פרי הגפן'?

ומה הדין כשאחז בידו כוס שיכר (שהכל) וחשב בטעות שהוא יין (הגפן), והתחיל לברך על דעת לסיים ב'בורא פרי הגפן', ולאחר שאמר 'מלך העולם' נזכר שהוא שיכר וסיים 'שהכל' נהיה בדברו'?

צדדי הספק הם: האם הולכים אחר 'עיקר הברכה' שהיא הזכרת שם ומלכות, או אחר חתימת הברכה.

👉 (הסבר בהרחבה: אדם צריך לדעת לכתחילה על מה הוא מברך, השאלה האם זה מעכב? במקרה הראשון גם אם היה מברך על היין 'שהכל' היה יוצא בדיעבד ידי חובה, שהרי 'שהכל' פוטר את הכל, לכן וודאי שיצא ידי חובה כשסיים 'הגפן'. לעומת זאת במקרה השני הרי התחיל את הברכה במחשבה לסיים 'הגפן', ואם אכן היה מסיים ב'הגפן' לא היה יוצא ידי חובה, וכעת כשסיים 'שהכל' הנידון הוא מה קובע? האם תחילת הברכה - ולא יצא ידי חובה, או סיום הברכה - ויצא ידי חובה, היות וסיים ב'שהכל').

הגמרא מביאה מימרות שונות מרבה בר חיננא סבא שאמר משמו של רב:

כל שלא אמר ברכת "אמת ויציב" בשחרית, וברכת "אמת ואמונה" בערבית, לא יצא ידי חובת קריאת שמע כתיקונה. (= ראה הסברו של רש"י).

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

צורת הכריעות וההשתחויות בתפילת שמונה עשרה: כורע כשאומר 'ברוך' ומזדקף כשאומר ה'.

בעשרת ימי תשובה אומר בשמונה עשרה "המלך הקדוש" ו"המלך המשפט", לעומת שאר ימות השנה שאומר "הא-ל הקדוש" ו"מלך אוהב צדקה ומשפט".

כל היכול להתפלל על חבירו ולא מתפלל נקרא 'חוטא'.

כל העושה עבירה ומתבייש בה, מוחלים לו על כל עוונותיו.

הגמרא חוזרת לענין קריאת שמע: חכמים סברו לקבוע את אמירת פרשת בלק בקריאת שמע, ולבסוף לא עשו כן משום "טורח ציבור" – מכיון שהיא פרשה ארוכה.

הגמרא מבארת מדוע קבעו לומר את פרשת 'ציצית' בקריאת שמע.

משנה: המשנה דנה בענין הזכרת 'ציצית-מצרים' בקריאת שמע של ערבית (= יציאת-מצרים מוזכרת בפרשת ציצית: "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים..."). ומביאה את דרשתם של בן-זומא וחכמים.

הגמרא מבארת את מחלוקתם של בן-זומא וחכמים.

מושגים בדף

מינים: כאן רש"י מבאר שמינים הם גויים (עכו"ם), אולם בדפוסים קדומים כתוב 'תלמידי ישו' (= הנוצרים), וכנראה שדבריו שובשו במהלך השנים בעקבות הצנזורה.
כסא דחמרא: כוס יין. **נהמא:** לחם. **תמרי:** תמרים. **בר אוריין:** בן תורה. **חיזרא:** מקל. **חיויא:** נחש.

